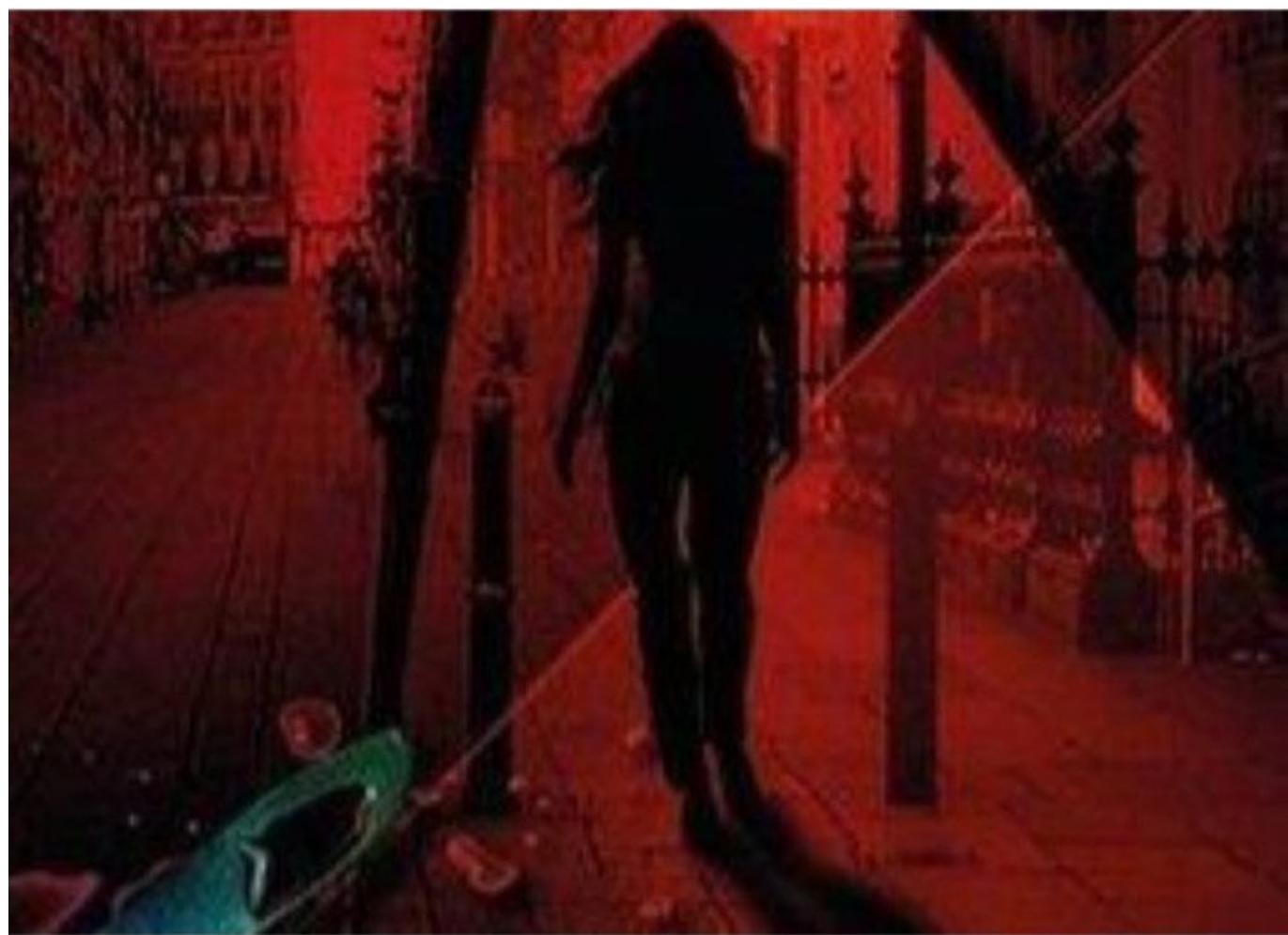

Men öldürüldim / detektiv hekaýa

Category: Detektiv proza, Kitapcy, Medisina, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Men öldürüldim / detektiv hekaýa MEN ÖLDÜRÜLDIM

Güýzüň sowugy gugaryp ýatan alagaraňky köceleriň ugrunda ikibakan at salmaga başlady. Saralan ýapraklar üýşmegi bilen şemalyň ugruna ikiýan gaýşýardы.

Gijäniň çigregi sowuklamagyma sebäp boldy. Bu agşamky nobatçylygym bir awtolulag heläkçiligi sebäpli uzaga çekdi. Hassahananyň awtoulag duralgasyna tarap yraň-daraň ýöräp barýarkam dagy, biri barmagyny degirse ýykylyp galaýjak derejede ýadawdym.

Awtoulag duralgasynyň çendenaşa ululygy we petişligi eýýäm ençeme ýyl bări çykyp gelýän her gijeki nobatçylygymda biraz ulalýan ýaly howsalamy güýçlendirýärdi. Hamala biri meni

gorpuň erñegine tarap idenekledip barýan ýalydy. Onsoň men ýekeje ýalňyş ädimde ýykylyp, gaýdyp aýaga galmajak ýaly çalt-çaltdan ýoreýärdim.

Gijeki nobatçylygy tabşyryp gaýtmaly bolýan wagtlarymda bu howsalaly duýgy meni hasam gaplap alardy, ýeke minut eglenmän awtoulagyma tarap haýdardym.

Bu gije hem şeýle günleriň biridi. Gijäniň tümlügi öz ornuny daňyň alagaraňkylygyna berer wagtlaryna golaýlapdy. Awtooulagymyň açaryny sowukdan ýaňa titreýän ellerim bilen sumkamdan çykardym. Ýaňy bir ulagymyň gapysyny açmaga duranymda, arkamda ýaňlanan güňlenç sese, tisginip yzyma öwrülenimi duýman galdy. Maňlaýyma bat bilen degen gaty jisimiň zarbyna ýere serlip gitdim. Kellämden syrygyp akýan zadyň gandygyny aňdym. Gygyrjak bolup agzyny açanymda, sesimiň çykmaýsyna haýran galyp durkam üstüme abanyp duran gara sudur bir eli bilen agzyny tutup, bir eli bilenem golumy gaňryp ýerimden turuzdy. Şol wagt golumyň yzasy ähli synamy ysmaza uçradan ýaly her äden ädimimiň mejalsyzlaşmagyna we hereketimiň haýallamagyna eltdi. Äden dört ädimim maňa dört yüz ädimdenem uzak bolup göründi. Golumdan idenekledip barýanyň sypatyndan onuň erkek adamdygyny aňdym. Onuň awtooulagyny haçan we nähili açandygyny bilmesem-de, yzky gapyny açyp itip goýberende birhili rahatlanan ýaly boldum. Hernäçe çydamaga çalyssamam, süňňüm erkime boýun bolarly däldi, gözlerim beýnimiň "Açyk dur!" diýen görkezmesini diňlemejegi çynydy..

Özüme gelenimde nirededigimi bilmez ýaly derejede aňym we göwräp sykylyp-boşap galypy. Getirilen ýerim garaňkylykdy we ümsümlilikdi. Birneme özümi dürsemäge, aýaga galma synanyssamam, oñarman, duran ýerimde çök düşüp oturmaly boldum. Özümi her niçik mejbur etsem-de, hiç zady duýamokdym. Göýä içimde ýüregimiň gürsüldisinden başga hiç zat galmadık ýalydy. Bu gowulygyň alamaty däldi. Tenime ýaýran derman ähli duýuş organlarymy öldüren ýalydy. Bärde beýdib-ä ölüme garaşyp bolmaz. Yöne näme etjegimem bilemokdym. Elim bilen ýeri sermeleşdirdim. Ýer sowuk. Özem ýeriň hemem heňlän bir zatlaryň ysy gelýärdi. Birnäçe metr çemesi süýsenekläp bir diwara baryp diredim. Diwara söýenip ýerimden turjak boldum. Ýaň ýörjen-ýörjen bolan çaga ýaly aýaklarym saňyldap duranam bolsa, diwary sypdyrman barýardym. Düşen günüme agym tutdy. Diwary sermenekläp barşyma elime bir zat ilenini duýdum. Gapy

eken. Gulpý bolsa-da umydymy üzmän gapyny kän itdim. Serime çoken duman dagaşyp, aklym durlanyp başlady. Haçandan bări bärdekäm? Bolek-büçek sudurlar kelläme agram salýardy. Bir adam... hassahananyň awtoulag duralgasy... golumyň we maňlaýymyň yzasy... Alnyp gaçylanym anyk. Häzirki duran ýerime getirip, haýwandan ibaly görmän zyňyp gitdiler. Geň galaýmaly, şumada çenli meniň ýeke duşmanym bolmasa näme. Men hassahananyň çagalary kabul edýän bölümünde pediatr lukman bolup işleýärdim. Başyboş we ýeke ýasaýan aýaldym. Hiç kim bilen ýakyn gatnaşygym ýokdy. Erkeklerden birki gezek agzy bişensoň, ünsuni diňe işe gönükdiren adaty zenanlaryň biridim. Ene-atam iki ýyl önräk ýogalypdylar. Men olaryň ýeke perzendidim. Adamlar bilen gapma-garşylykly tersleşiklerden çetde durmagy başarýardym. Maňa kim, näme üçin azar berjek bolýarka? Hiç ynanasamym gelmese-de, häzirki ýagdaýym muňa gabat gelmeyärdi. Her niçik-de bolsa sowukganlylygymy saklamaly. Bir zatlar etjek bolmaly. Aýagyma-da güýç inip başlady. Beýleki diwarlary-da gözden geçirildirdim. Yerde ýatan bir düşekden başga bu kiçijik otagyň içinde hiç zat ýokdy. Gapana düşdüm öýdýän. Düşege süýndüm. Sütünim süýnüpdi, üşeýärdim. Ömrüm beýdib-ä soñlanmasa gerek. Gözlerimi biçäre halda ýumup, hiç oýanman ýatasym gelse-de, oýanyp meni bări getiren mahluk bilen yüzleşesim gelýärdi. Gorkudan ýaňa saňnyldaýan süňňumi rahatlandyrırmaga, has beterem ýaşamak üçin göreşmäge mejburdym. Özümi ilkinji gezek ýeňliše uçran hasap etdim. Hernäçe aýñalmak islesemem, dermanyň täsirinden ýaňa güýçden gaçan göwrämi dikläp bilemokdym...

Garnyma galçyldap degen ýumruk ýalpa ukudan açdy. Gapynyň aralygyndan düşyän yşyk gözüme düşdi. Garşymda duranyň yüzünü oňly görüp bilmesem-de, onuň uzyn we syrdam göwresini görübilyärdim. Kimkä bu adam? Menden näme isleýärkä? Ol «Jelep!» diýip sögündi-de, haşlap ýene bir ýumruk inderdi. Bu gezek ätiýajy elden bermedim. Ýumrugyň öňünden sowlup yetişdim. Bärden çykyp bilmesem bilmän geceýin. Yöne, menem-ä garşylyk görkezmän, ardurja olmejek boların. Köpeýogly içimi okaýan ýaly ýere oturdy-da saçymdan aslyşdy. Edil kelleçanagymyň hamyny yüzüp baryan ýaly agyry duýuldy. Gözümden bolsa biygyýar halda boýur-boýur ýaş akýardy. Hernäçe gorkymy bildirmejek bolsamam, muny nädip gizlejegimi bilemokdym. Saçymdan çekip aýaga galdyrjak bolandan, menem ony ökjeli köwşümiň ujy bilen urup başladym. Köp urgym gowy

degmese-de, şpilkamyň çüñkli ökjesi ahyryn onuň injigine jaýdar uruldy. Ökjäm döwüldi öydýän. Hernäme-de bolsa, onam awundyryp bildim. Jynssyz gygyryp ýumrugyny ýuzikessir inderdi. Ýere ýazylyp gitmänkäm saçymdan tutup yetisdi. Owurdymda gan ysy bilen birlikde döwlen dişlerimiň yzasy duýulýardy. Men yza tesmän el-aýagym bilen dynman garşylyk görkezýärdim. Ol meni diwara pylçap uranda döwlen pilçe süñkümiň sesi otagy ýaňlandyryp gitdi. Essimden gitdim. Endamymyň awusy janymy alyp gelýärdi. Haramzada diýsäni. Ol keýtikläp maňa tarap süýşüp gelýärdi. Agzyndan çykýan hapaýış sözleri zordan gulagyma ilýärdi. Onuň cep elinde ýylpyldap giden närsäniň pyçakdygyny bilmegim uzak dowam etmedim. "Belki, geçip barýan biri eşidäýmezmiň..." diýen umyt bilen gygyrmaga başladym. Ol adam bolsa gohuma ünsem bermän, döwülen pilçämi aýagy bilen basýardy. Güýçden gaçandyr öýtdümi nämemi, agsaýan aýagyny ýer diräp çommaldy. Men bolsa gapana düşen guş ýaly elimi hereketlendirip goranmaga çalyşýardym. Maňa tarap egilenem şoldy welin, şobada ýüzünden, boýnundan, çem gelen ýerinden dyrçanakladym. Sesi meniň sesim bilen goşulyşyp gitdi. Agyryma döz gelmän tapdan düşüp ugradym. Galgap giden pyçagy görenimde, bar zat gutardy diýip pikir etdim. Pyçak goni ýüregimiň üstünden bat bilen indi. Çep gursagymda üýtgeşik gyzgynlyk duýdum. Endam-janyma ýaz ýagşy ýagandaky ýaly mymyjak ýylylyk ýaýrap gitdi. Ölüp barýanymy duýsamam, agry-ynjy duýamokdym. Bu urgudan soň diri galmagym mümkün däldi. Ol pyçagy yzyna çykaranam bolsa, ýene bary-ýogy birnäce minutdan ölerdim. Pyçak yzyna çykmasa-da öllegim şübhesiszdi. Nämeler diýip duryn men? Ölüm adama şeýlekin pikirleri etdirýärmikä? Janym aýaklarymyň ujundan sogrulyp çykyp barýardy we men ony diñe sessizje synlamaga güýjüm ýetýärdi. Ol ör turdy.

- Ajymy-süýji? Jan almak nähili eken, gördün dämi, jelep-pp?!
- diýdi-de, gapa tarap öwrüldi. Onuň yzyndan bakyp durşuma gapydan düşýän ýagtylygyň ýakynlaşyp gelýändigini we meniň üstümi örtendigini duýdum...

* * *

Jenaýat barada gelip gowşan habar boýunça baş komissar Aýlin Türkogly we onuň kömekçisi Sinan wakanyň bolan ýerine bardylar. Olar prokuroryň beren tabşyryklaryny üns berip diňlediler we daş-töweregى gözden geçirip başladylar. Wakanyň

bolan ýerinde sähel üzügiň bar bolsa, jenaýatçynyň yzlaryny tapmak bolýardy. Jebir çeken pyçaklanyp öldürilipdir we hususy hassahananyň ýanyndaky ýoluň gyrasyna taşlanypdyr. Jemende üýşüpdi, adamlar wakanyň bolan ýeriniň töwereginde gyzyklanma bilen netijä garaşýardylar.

Aýlin we Sinan ykjamlanyp ýatan jesediň ýanyna ýakynlaşdylar. Jenaýat agtaryş bölümünüň işgärleri üýsen jemendäni dargatmaga çalyşýardy. Adamlaryň arasynda biri horkuldap aglaýardy. Ýanyndakylar onu köşeşdirjek bolup garabaşlaryna gaýdylar.

Aýlin jesede golaýlaşana ganyň we ölümىň ysyny aldy. Jebir çeken görgüli ot-çöpleriň arasynda arkan serlip ýatyrdy. Wyzlaşýan gök siňekler jebir çekeniň şu gün ýa-da üç günden bärde öldürilendiginiň yşaratyny berýärdi.

Aýlin we Sinan oturyp, jebir çekeniň endamyny gözden geçirmäge başladylar. Jeset saň-gaty bolup galypdyr. Bu bolsa jebir çekeniň on iki sagat çemesi önräk bir wagtda öldürilendiginiň alamatydy. Eger otuz alty ýa-da kyrk sekiz sagat aralygynda öldürilen bolsa, jebir çekeniň endamyndaky ölüm gatylygy gutaryp, ýumşamaga durardy.

Aýalyň sag golunyň çep golundan uzynlygy gözeilginçdi. Yüzünde bolsa goňrumtyk menekler bardy. Menekleriiň töweregi gyzylymtyk ölüm tegmilleri bilen gurşalypdy. Äni sallanan ýaly görünýärdi. Esasy urgy çep göwsuniň üstündäki ölüme sebäp bolup biljek derejede sapyna çenli sünjülen pyçakda bolsa gerek. Jebir çekeniň ölen wagtyny we ölüm sebäbini sud-medisina ekspertizasynyň beren jogaby bilen anyklap boljakdy. Aýlin jebir çekeniň elini ony ynjytmdan gorýan ýaly ýuwaşja ýokary galdyrdy. Onuň dyrnaklarynyň arasy topraga meňzes maddalardan doludy. Bir köwşüniň ökjesi döwlüpdır we jesediň bir-iki santimetr gapdalynda ýatyrdy. Aýlin subutnama çemodanyna emaý bilen köwşüň döwülen ökjesini salyp, wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýän topara tabşyrdy. Ol jesedi, Sinan hem daş-töweregi öwrenýärdi. Daş-töwerekde delil bolup biläýjek islendik jisim gözden sypdyrylanokdy. Aýlin işini soňlamanka wakanyň bolan ýerine seljeriş topary jikme-jik maglumat toplamak üçin öz işine başlady. Fotosuratlar alynyp, iň bir ownuk yz hem siňe gözden geçiirilýärdi. Aýlin bilen

Sinan wakanyň bolan ýerine ilkinji bolup gelen polisiýa işgäri bilen gürleşip, jebir çekeniň şahsyétini anyklaýan maglumatlary almak üçin köpcüligiň içine siňip gitdiler. Sinan telefon arkaly şahsyéti heniz näbelli jesediň maglumatlaryny alyp, Aýlini habardar etdi. Olaryň elinde ýitirim bolan lukman barada maglumat bardy, ol jebir çekeniň sypatlaryna gabat gelip durdy. Köpcüligiň içinde wakanyň bolan ýerini polisiýa işgärlerini synlap duran birtopar ak halatly lukmanlar bardy. Aýlyn olara tarap ýonelip:

– Heý, araňyzdan jebir çekeni tanaýanyňz barmy – diýip sorady.

Ýaş bir gelin gözleriniň owasyny ýaşa dolduryp jogap berdi:

– Ol biziň işdeşimiz Eda Akbulut. Biz onuň bilen hususy hassahanada bile işleýän ýoldaşlary. Biziň hemmämizem ony gowy görýärdik, hormatlaýardyk. Bolup geçen zatlara ynanar ýaly däl. – Ol säginen ýaly etdi-de kimdir birinden kömek soraýan deý sagyna-soluna garanjaklady: – Öňňin agşam nobatçylygyny tabşyrandan soñ, ondan habar-hatyr bolmady. Menem ahyryn polisiýa yüz tutdum.

– Bir zatlar bolandyr diýip haçan şübhelenip başladyňz?

– Düýn agşama ilki kinoteatra gitmegi, soňam bileje agşamlyk edinmegi wadalaşypdyk. Telim gezek öýüne we el telefonyna jaň etdim. Ýone trubkany galdyran bolmady.

Aýal agysyna erk edip bilmän, özünü goýberdi. Beýleki ýoldaşlary gulaklaryny ýapyryp, ony diňleýärdi. Ol biraz özünü dürsäp:

– Şu gün ir bilen hassahana gelenimde awtoduralgada onuň awtoulagyny görüp dünýäm giňäp gitdi – diýdi. – Derrew onuň iş otagyна ylgadym, emma Eda ol ýerde-de ýokdy. Kätibinden sorasam, olam görmändigini aýtdy. Bir bolmasyz işiň bolanyny syzdym. Eda hiç haçan awtoulagyny taşlap gitmeýärdi. Gaytadan el telefonyna jaň etdim. Bu gezek ölçürilen eken. Howsalam artyp ugrady. Soňra işdeşlerimiziň biri ýoluň ugrunda polisiýanyň awtoulaglaryny görüpdir. Edaranyň zalynda birtüýsli we lapyň keç ediji başagaýlyk başlandy. Soňra bolsa hassalara gözegçilik edýän bir işgärimiz ýoluň aňry tarapynda Edanyň ölüsiniň tapylandygyny habar berdi. Ynanyp bilmänem

barymyzyň şu ýere gelip durşumyz.

Ol gepläp durka, ýanyndaky ýoldaşlary-da başlaryny yrap, ony makullaýardylar.

Aýlin baş adamlyk topary polisiýanyň awtoulaglarynyň duran ýerine tarap ugradyp, ýaňky geplän aýalyň köşeşmegi üçin oña biraz puryja berdi. Ol aýalyň ýanyndaky üç aýal bilen iki erkek adamy siňe synlaýardy. Aýallaryň yüzünde howsala we ynanmazçylyk bardy. Erkekler biraz arkaýyn görünýärdi, hususanam ýaňky geplän aýalyň ýanynda duran kyrk ýaş çemesi ýaşan adamyň özünü juda arkaýyn alyp barşy we äwmezekligi ünsi çekijiidi. Aýlin onuň göni babenegiň içine seredip:

– Siz Eda hanymyň ýokludygyny bilmediňizmi? – diýip sorady.

Ol adam:

– Aýalym aýdýança bilmedim – diýip, ýanyndaky aýalyň elinden ogşady.

– Ilki gije ondan habar tutup bilmäniňizde, näme etdiňiz?

Aýal düşünmediksiräp, Aýline dikanlap, zordan:

– Düşünmedim-le?.. – diýdi.

– Soragym düşünmez ýaly däl, siz ondan habar tutup bilmäniňizden soň näme etdiňiz?

– Hiç zadam etmedim. Öýde oturdym. Belki, özi jaňlaşar diýip garaşdym. Ärim daşary çykaýaly diýse-de, men öýde oturyp Edanyň jaňyna garaşdym.

– A siz?

Aýalyň ýanyndaky adam duýdansyz berilen bu soraga aljyrap el-aýagyny ýitirdi. Ol Aýline gözü bilen atayjak ýaly seredýärdi.

– Daşary çykmasam bolmaýady. Meniňem dost-ýarlarym bilen etsem-goýsamlarym bardy – diýip, ýanynda duran bir adamdan haraý isleyän ýaly oña seretdi. Ol adam ynjalyksyzlananam bolsa göwni galmasyn diýyän ýaly göwünlü-göwünsiz başyny yrady.

– Biz biraz eglenmeli bolduk. Hepdäniň ýadawlygyny iki bulgur nemejik içip basaýjak bolduk, soňam öýli-öýümize gaýtdyk Aýlin Sinana tarap öwrülip, onuň belläp alan zatlaryna seretdi. Birküç ädim çete çekiliп Sinany ýanyna çagyrdy we ähli atlary belläp almagy, jebir çekeniň hossary bar bolsa olara habar ýetirmegi tabşyrdy. Soňra duranlaryň ýanyna

dolanyп:

– Her kim öz işi bilen bolubersin. Kim gerek bolsa özümüz ýanyna baraýarys – diýdi.

Ol ýaňy özüne görkezme beren aýala garap, oňa minnetdarlyk bildirdi. Jeset sud-medisina ekspertizasyna äkitmäge taýýardy. Aýlin jebir çekeniň işlän hassahanasyna sary ýola düşdi. Mähelle bolsa kem-kemden dagaşdy...

Aýlin hassahana gelen badyna gapyda oturandan jebir çekeniň iş otagyны we awtoduralgany sorady. Gapyda duran aýal ony awtoduralga çenli getirip, soň yzyna dolandy. Onýanca Sinan hem gelip ýetdi. Aýlin wideokamera goýulan nokatlary gözden geçirirenem bolsa, jebir çekeniň awtoulagy kameranyň gözýeterinden daşdady. Ol awtoulagyň ýanyna baryp, eýlesine-beýlesine seredişdirdi. Awtoulagyň öñki çep gapysynyň öñünde gatan gan yzlary bardy. Aýlin gandaryň arkadan gelip, aýaly gapyl basandygy çaklap, derhal wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýän topary çagyrdy. El yzy we jenaýatyň üstüne açmaga kömek edip biläýjek başga deliller tapylmagy mümkindi. Sinan jebir çekeniň iş otagyна yöneldi. Hassahana ir bilen günüň násaglaryny kabul edip başlapdy. Barýarka sud-medisina ekspertizasynyň bilermeni Zeýnebe jaň edip, jebir çekeniň adyny aýtdy we onuň el yzyny, anyklanan beýleki aýratynlyklaryny seljeriş tamamlanmadık bolsa-da, gyssagly habar bermegi haýyış etdi. Şepagat uýasyny ýanyna tirkäp, Edanyň iş otagyна girende, onuň ilki gözüniň düşen zady lukmanyň hatara goýlan hormat hatlary, sylag-serpaýlary boldy. Dört diwaryň biri tutuşlaýyn hormat hatlaryndan we sertifikatlardan doludy. Stoluň üsti arassa we rejelidi. Stolda kiçijik ramkanyň içinde ýylgyryp duran garry aýal bilen ýaşuly adamыň suratyndan başga zat ýokdy. Aýlin şepagat uýasyna garap:

- Näçe ýıldan bәri Eda hanym bilen işleýärsiňiz? – diýdi.
- Ýedi ýıldan bәri, ýoldaş komissar.
- Iň soňky nobatçylyk günü gördүňizmi? Onda haýsydyr bir üýtgeşiklige gözüňiz düşdumi?
- Men ony iş wagtyndan daşary goşmaça işlän wagtymda görüpdim. Nobatçy bolansa men bärde dälde däldim. Eda hanym hemişeki

bolşy ýalydy. Näsag çagalaryň ýagdaýyny soraşdyrdы, etmeli işlerini edişdirdi. Keýpi-de gowudy. Meniň gözüme-hä, hemişeki bolşy ýaly göründi. Hiç hili üýtgeşiklik duýmadym.

– Hany, gowja pikirleniň. Şol gün ýanyna gelenler bilen onuň arasynda düşünişmezlik ýa-da şoňa meňzeş bir zatlar bolup geçdimi?

– Eda hanym hassahanamyzyň iň hormatlanýan lukmanlaryndandy. Men häzirem bolup geçen wakanyň hakykatdygyna ynanyp bilemok. Oňa kim duşmançylyk edip bildikä?

– Menem şu soragy size berýän-dä. Aýratynam násaglar bilen tersleşip dagy eden däldir-ä?

– Ýok, beýle zat bolanok. Bolan bolsa men bilerdim.

– Düşnükli. Siz şonda-da soňky gelen násaglaryň arasynda ölüm bilen gutarany bar bolsa, şol násagyň hossarlaryny atlaryny we ýasaýan ýerleriniň salgysyny beriň. Jenaýatyň üstüni açmak üçin bular gerek bolar. Seret, jigim, birden násagyň hak-hukuklary, pylan-pysmydan diýip kellämi agyrdyjy bolmagyn. Eger bökdençlik döretseňiz prokurdan idin alman etjegimi ederin. Ynan, bu aýdýanym siz şu otagyň içinden çykanka boljagyna gözüň ýetsin. Birem size şu habary ir bilen ýetiren işgäriňizi bärík çagyryň.

Gepini gutaran Aýlin gapa ýoneldi. Sinana jaň etdi. Onuň nirede näme işläp ýörenediguni soramakçy bolandan, awtoduralgadalygy ýadyna düşdi we kärdeşini Eda hanymyň otagyna çagyrdy. Soňra şepagat uýasyna ir bilen gören bäs lukmanynyň atlaryny berip, olaryň bärík çagyrtty. Şepagat uýasy ýeke agyz geplemän otagdan çykdy.

Aýlin eline ellik geýip, gaýtadan stoluň başına geçdi. Gyzyl sahaply bloknodyň sahypalaryny agdaryp başlady. Násaglara degişli ownuk-uşak bellikler, sahypyny aşaklarynda bolsa ýylgyryp duran ýa-da belläp alan maglumatyna görä gussaly smaýlikler çzylandy.

Gapy kakylty. Aýlin gözden geçirip duran sahypasyny ýitirmezlik üçin stoluň üstünde duran bir galamy alyp, arasynda goýdy. Gapy açylyp, aňyrdan ýüzi nurana, görmegeý ýaş oglan girdi.

– Meni çagyran ekeniňiz, ýoldaş komissar.

Ol salamlaşmak için elini uzadyp, Aýliniň dik garşysynda sömeliп durdy. Aýlin oña oturmak için oturgyjy görkezdi.

– Adyñyz we işiñiz?..

– Adym Rejep Dogmaz. Dört ýyl bәri şu hassahanada näsaglara serediji bolup işleýärin.

– Eda hanyma garşy bolan jenaýatyň üstüni açmak boýunça işleri men alyp barýaryn. Şu gün irden näme gören bolsaňyz, iň ownuk jikme-jikliklerine çenli aýtsaňyz, bize uly kömek etdigiň bolardy.

– Yoldaş komissar, men sizi tanaýaryn. Siziň bu jenaýaty haýal etmän açjakdygyňza ynanýaryn.

Ýaş ýigit hamana hiç zat bolmadyk ýaly özünü diýseň arkaýyn alyp barýardy. Ol gözünü gyrmış Aýline seredýärdi.

– Ýaman arkaýyn görünýäň, Rejep?

Soraga birhili bolan ýigit boş gözler bilen bir pursatlyk Aýline dikanlady.

– O näme diýdigiň boldy? Hawa, arkaýyn men, ýagdaýym gowy.

Ýaňky arkaýynlygyndan nam-nyşan galmadık ýaş ýigit aljyraňnylyga düşdi. Sag eliniň üstüni cep eli bilen ýapdy.

– Ünsümi çekdi, sag eliňizi näme üçin bukuňyz? Ýagdaýyňz gowumy özi?

– Siz Eda hanym barada soramaly dälmi? Elim sizi näme üçin beýle gyzyklandyrдыka?

– Soragyma sorag bilen ýüzlenseler halamok. Indi sen maňa jogap ber. Eliňe näme boldy?

Rejep elini ýokary galdyryp:

– Pamuk atly... ýyrtyjy... ýagny bir pişigim bar. Birki gün öň elimi dyrnaçaklapdy. Şo biraz gijeýär, menem gaşamajak bolýan-laý...

Ýene gapy kakyldy. Aýlin içerik giren Sinana gapyny açık goýmagy tabşyryp, gaýtadan ýaş ýigide yüzlendi:

– Dowam et, diňleýän.

– Irdən nobatçylygym tabşyrandan soň, köçäniň garşy tarapyndaky duralga tarap ýöräp barýardym. Birden gözüme bir zat ildi. Hamana biri meýdana geýim-gejim taşlap giden ýaly göründi. Çöp-çalamlaryň arasynda nämäniň ýatandygyny seljermek kyndy. Ýolum bilen boluberjegem boldum, ýöne bilesigelijiligim

rüstem çykdy we ýatan eşige tarap ýoneldim. Golaýlaşanymda onuň adamdygyny görüp, näme etjegimi bilmedim. Gorkdum. Biygyýar ýatan adama tarap ýöräp başladym. Belki-de kömege mätäçdir diýip ädimimi çaltlandyrdym. Emma ýatanyň Eda hanymdygyny görüp, el-aýagymy ýitirdim. – Ol sägindi, uludan demini alyp, ýene sözünü dowam etdi: – Ilki hassahana, soňam size jaň etdim.

– Jebir çekene eliňizi degirdiňizmi?

– Hawa, pulsuny barladym, ýöne eýýam ölendigine göz ýetiripdim. Çünkü Eda hanymyň bedeni gatap giden eken. Soňra adamlar üýşüp başlady. Ilki Aýkut lukman we onuň aýaly Selma geldi. Selma hanym Eda hanymyň ýakyn jorasydy. Olar gowy gatnaşýardylar, hatda onuň oglunuň operasiýasyna Eda hanym edipdi. Aýkut halypa Selma hanymy zordan saklaýardy. Selma hanym elde-aýakda duranokdy. Ol adamsynyň gujagyndan sypyrylyp Eda hanomyň ýanyna geldim. Men onuň gözýaşa boglup durşuny görüp we agy sesini eşidip erbet boldum. Ondan soňam hassahanyň ähli işgärleri geldi, siz geldiňiz. Ynha, meniň bar bilyänim şulardan ybarat, ýoldaş komissar.

– Oglunuň näme keseli bardy?

– Aslynda gorkuly zady-da ýokdy, diňe zuby bardy. Ýöne operasiýa bolup durka násagyň ýüregi durdy. Bu şowsuz hadysa Eda hanyma juda agyr degdi. Hatda psihologdan bejergi hem aldy. Çaganyň ähli barlaglary gowy çykdy, ýöne çaga operasiýa wagtynda elden gidipdi. Aýkut halypa bu wakadan soň ony günükärledi, Selma hanymyň hasratyna Eda hanemy-da şärikdeş etdi. Joralar bir-birlerinden hiç aýrylmadylar. Olaryň dostlukly gatnaşygyny hassahanada bilmeyän ýokdy. Näsaglary we hemmeleri güler yüz bilen garşy alardy, uly-kiçi hemmeler bilen mylakatly gürleşerdi. Wah, nätjek-dä, maňlaýynda bardyr neressäniň. Beýle güne düşmeli aýal däldi.

– Eda hanyma howp salýan ýa-da onuň arasy ters düşen biri barmydy?

– Meň bilşimçe-hä ýokdy.

– Aýkut beg bilen arasy nähilidi?

Erbet däldi. Ýöne Aýkut halypa aýalyndan başgalara sowuk çemeleşýär. Onuň ýylgyranyny dagy az-az adam görendir.

– Bolýa, gidip bilersiň. Eger haýsydyr bir zat ýadyňa düşse, haýal etmän bize habar ýetir. Derñew döwründe bizem gaýtadan seni gereklemegimiz mümkün. Şäherden dagy çykak bolsaň, bizi hökman habardar et.

Oturan ýerinden turan Rejep gapa tarap ýoneldi. Soňra bir zat ýadıa düşdumi nämemi, yzyna öwrülip:

– Bir minut – diýdi. – Bir zat ýadyma düşdi... Irden nobatçylygy tabşyrmankam Eda hanymyň telefonuna jaň gelýändigini koridordan duýdum.

– Nädip onuň telefonudygyna beýle ynamly kepil geçip bilyärsiň?

– Sebäbi Edanyň telefonundaky saz onuň kakasynyň çalýan sazydy. Telefon şu ottagda gygyrdy. Şondan ynamly gürleýarin. Ol hamana telefony tapaýjak ýaly otaga birlaý göz gezdirdi. Aýlin oña gidiber diýensoň, kiçijik çaga ýaly yüzünü sallap çykyp gitdi.

Aýlin bilen Sinan otagyň içini dörmäge başladylar. Wakanyň bolan ýerine seljeriş toparyna-da til kakyldy. Aýlin resminamalaryň duran çekerinse aýdylan telefony tapdy. Telefon öçükdi. El yzy tapylar diýen tama bilen ony subutnama çemodanyna oklady we Sinana yüzlenip:

– Yeri, sen näme pikir edýärsiň gandarymyz hakynda? – diýdi.

– Men-ä ganhoryň şu golaýdan biridigine ynanýaryn. Elimizde näme bar: ölen bir çaga, jebir çekeniň ýakyn jorasy we ýüregi sowuk ata. Jenaýatkär şu çaganyň kakasy bolaýmagy gaty ähtimal, ýoldaş komissar.

– Bolup biler. Ýone meniň pikirimçe jebir çekeniň köwşüniň ökjesiniň döwükligi ekspertizadan bärde biziň elimizdäki iň uly ýüpujy. Sebäbi jebir çeken ol ökje bilen ölüm pursatynda gandarynyň haýsam bolsa bir ýerine uran bolsa, onda jenaýatkärimiz ýaraly. Hernä, urgy onuň eline ýa aýagyna degen bolsun-da! Eger göwresiniň ýokarky bölegine gabat gelse, ekspertizanyň jogabyna garaşmaly bolarys. Häzir otaga girip çykýanlary, çykanda-da, zalyň ugrunda-da gözüñden sypdyrma. Jenaýatçy akyllı bolsa biziň ýanymyza syr bildirmez, ýone otagdan çykansoň arkaýnlaşyp, agsamagy ýa-da goluna bakmagy mümkün. Birem gelýänleriň boýnuna we ýûzüne, eline üns ber.

Jebir çekeniň dyrnaklarynda topraga meňzeş ýokundylar bar, ony eýýäm barlagdan geçirirendirlerem. Diýmek, gelen her şübheliň bize görünýän synasyndan dyrnak yzlaryny gözlemek gerek. Jenaýatkäriň şu ýerdeligine menem ynanýan. Ol awtoulagyň duran ýeriniň awtoduralgadaky wideokameralaryň gözegçilik çäginden daşdalygyny gowy bilyär. Awtoduralanyň duran ýeri hiç ýerden görnenok. Gürrünsiz, ol jebir çekeni yzarlapdyr. İşimiz şowlasa, jenaýatkäri jeset ekspertizadan çykmanca ele salmagymyzam ahmal. Sinan, sen gözüni goşalap aç.

– Awtoduralgadan tapylan gan owuntyklar bilen bile edil onuň arka tarapyndan bir çogdam gara saç bölegi hem tapyldy. Belkäm olam awtoulagyň eýesine degişlidir. Wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýän topar bar bolan ähli delili toplady.

Edil şol wagt Sinanyň telefony gygyrdy. Wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýänler işini dynyp, Eda hanymyň iş otagyna tarap gelýändigini habar berdiler. Aýlin bilen Sinan zala çykyp, şepagat uýasynyň oturan ýerine bardylar. Aýlin oña:

– Bize aýratyn bir boş otag gerek boljak. Häzir seljeriş topary gelmeli. Selma hanym we onuň ýoldaşlary bilen gürründeşlik geçirirmeli. Siz násaglarynyň sanawyny taýyn etdiňizmi?

– Sag tarapdaky şu otaga giräyiň. Sanawy häzir çykaryp bolýan, azajyk galdy. Gelýän násaglary kabul etmeli bolansoň, biraz gjija galmaly boldy.

– Siziň ilkinji etmeli işiňiz násaglarynyň sanawyny çykarmak, hormatly hanym! Meni zorluk ulanmaga mejbur etmäň. On minudyň içinde taýýar bolsun. Eda hanymyň şu golaýda näçe násagy ölüpdir?

Şol wagt çagyrylan baş lukmanam zalyň ugrunda göründi. Sinan bar ünsüni şolara tarap gönükdirdi. Aýlin bolsa şepagat uýasynyň stolunda daşy çarçuwalanan iki sany surata üns berdi.

– Siziň gyzyňyzmy?

Şepagat uýasynyň yüzü üýtgüp gitdi. Gözleriniň owasy ýasdán doldy. Pyşyrdap diýen ýaly:

– Hawa, meniň gyzymdy... – diýdi.

– «Gyzymdy...» diýmek bilen?

– Häzir däl. Ol üç ýyl öñ rak keseli zerarly aradan çykdy.

Aýlin säginen ýaly etse-de, ikinji suraty eline alyp, synlamaga durdy. Şepagat uýasynyň ýüzi hasam boz-ýaz boldy. Ol surat indi diňe ýatlama bolup galypdyr we her seredeniňde hasratyň gorjalamakdan başga zada ýaranokdy. Suratdaky adamyň esger saçы ýaly kiçeldilen gür gara saçы, ýylgyryp durşy içýakgyç görünýärdi. Şepagat uýasy sanawy taýýarlap Aýline berende, Sinanam gelenleri ýeke-ýekeden çagyryp, sorag edýärdi. Aýlin sanawdaky üç adama ünsi düşdi. Birinjisi şepagat uýasynyň döşündäki ýazgyda duran familýany göterýärdi. Ikinjisi Aýkut we Selma Duraklaryň oglunyň adydy. Iň soňky bolsa alty ýyl öň awtoulag heläkçiliginde ýeke galan bir çaganyň edilen ähli bejergilere garamazdan halas etmek başartmandygy ýazylan ýazgydy. Aradan çykanlaryň sany jemi bäše ýetýär.

Aýkut şepagat uýasyna: «Adamyňzy hem çagyryň. Haýış edýärin, ony şu ýere çagyryň» diýdi-de, jogana garaşman, sorag edilýänleriň oturan otagyna girip gitdi.

Gelen bäs adamyň düşündirişi alyndy, olaryň her bolşy ünsden sypdyrylmasa-da, şübheler ýaly hiç hili delil orta çymady. Aýkut Durak sowukganly we lapykeç haly bilen şübheleriň iň başynda durdy. Yöne ony jenaýatçy diýip yqlan eder ýaly hiç hili delil ýokdy.

Gapy kakyldy. Şepagat uýasy adamsynyň gelendigini mälim etdi. Aýlin bärdäki etmeli işleri Sinana tabsyryp, daşart çykdy. Şepagat uýasynyň stoluna golaýlaşanda, onuň adamsy bilen wakyrdasyp gülenlerini gördü we ini jümsüldäp gitdi. «Bu gün bir bendäniň ganyna galypdyrlar, belki bu adam jebir çekeni tanaýanam däldir. Yöne ölen görgüli şepagat uýasynyň işdeşi ahyryn. Adamlara näme bolýarka? Indi ölä-de hormat-sylag goýanoklar». Aýlin bu pikirleri kellesinden kowup çykarjak bolýan ýaly elini kellesiniň üstüne basdy. Şol wagt gelen adam Aýline elini uzadyp, özünü tanatdy:

– Men Gökhan Aý. Çagyran ekeniňiz, ýoldaş komissar. Näme üçindigini bilmesemem bejit gelendirin. Aýalym Eda hanym barada aýdanda, gaty gynandym. Özünü onçakly tanamok, yone hiç kimem beýle ölüme rowa däl bolsa gerek. Haýp, bolmandyr. Ol şeýle diýip, Aýliniň elini berk gysdy.

Onuň elindäki ýüzi gatap başlan sypjyryk yzlary Aýliniň baba-
bat ünsüni çekdi.

– Eliňize näme boldy?

– Düşünmedim, ýoldaş komissar?

– Düşünmez ýaly zat beren soragymda? Eliňiziň üstündäki
sypjyrygy gaýgy etdim, biraz çuňurak göründi. Näme boldy?

Ol adam aýalynyň stoluna tarap öwrülip, oňa seretdi. Derledi.
Aljyrady. Aýlin indi howsalanyň we aljyraňnylygyň ysyny on
metrden alyp bilyärди. Şepagat uýasynyň adamsy garaşylmadyk
soragyň garşysynda aljyrap galdy. Ikilenç gürläp başlanda,
onda eýýäm az salym öň gürleýşi ýaly arkaýnlyk ýokdy.

– Nirede bolandygy ýadyma düşenok. Megerem bagda gülleriň
aşagyny çyrpyşdyryp ýörenimde bolan bolmaly.

– Sentýabryň ahyrynda gül çyrpýaňmy? Henir ir dälmi? Güýz
soňlanansoň çyrpsaň gowy bolmazmydy?

– Bu ýyl sowuk ir düşjek öýdýän, ýoldaş komissar. Şonuň üçin
ýagyş ýagmanka dynjak boldum.

Onuň aljyraňnylygy barha artýardy. Elini nirä sokjagyny
bilmeýän, eýlæk-beýlæk hallan atdyryardy.

Aýlin onuň bu bolşuny gözden salanokdy. Ol birdenkä yzyna
öwrülip Sinanyň ottagyna tarap gaýtdy. Duran kişi näme
bolandygyna düşünmän, Aýliniň yzyndan seredip galdy. Aýlin
duýdansyz yzyna öwrülip:

Haýış edýärin, Gökhan beg, meniň yzyma düşüñ – diýip, onuň
ädim ätmegine garaşdy. Edil çaklaýsy ýalam, ol adam agsap
ýoreýärди.

Aýliniň öz aýagyny synlaýandygyny görüp: «Iki gün öň bagda
işläp ýörkäm kiçeňräk şikes ýetipdi» diýenem bolsa, onuň sesi
we ýüzi ýalan sözleyändigini aýdyp durdy. Yüz-gözünü
sypajakladyp, aýalyndan haraý isleýän ýaly oňa tarap öwrüldi.
Onuň özünü alyp barşy ähli zadyň üstünü açýardy. Aýlin oňa
tarap dogry yöneldi-de:

– Sizi Eda Akbuluty öldürmekde aýyplap tussag astyna alýaryn.
Aklawjyňzy çagyryp bilersiňiz – diýip, el gandallaryny
çykardy.

Aýaly şol wagta çenli ümsüm duranam bolsa, indi dady-perýat
etmäge başlady.

– Saňa näçe gezek aýtdym, gyzemyzyň ölümünde lukmanyň hiç hili günäsi ýok diýip Näçe doktor birden giripdi ahyrym operasiýa. Näme üçin beýtdiň, hä, näme üçin? Meni-de bu jenaýata şärik etdiň. Hany, telefony meniň yzymdan geleñde awtoduralgadan tapdym diýmänmidiň? Ýalançy! Men indi näme etsemkä? Seniň öldürendigiň güman etsem bolmaýamy diýsene. Muny näme üçin kelläme aýlamadymka, näme üçin? – diýip gursagyny ýumruklaamaga başlady. Ýumruklaý-ýumruklaý ysgyndan gaçybam ýere ýkyldy. Ol özünden gidipdi.

Sol wagt Sinan daşary çykdy. Ol ekspertizadan gelen ilkinji maglumatlara göz gezdirdi. Jebir çekeniň köwsünden tapylan gan başga birine degişlidi. Dyrnagyň aşagyndan alınan toprak owuntyklarynyň içindenem adamyň hamynyň ownuk bölekleri tapyldy. İki maglumat bir-birine gabatlaşýardy. Jenaýat çepbekeý biri tarapyndan amala aşyrylypdyr. Pyçagyň arka tarapy şikesiň çep tarapyna bakan uzaýardy. Ilkinji maglumatlar bary-ýogy şulardan ybarat bolsa-da, jenaýatkär eýýäm tora düşüpdi. Otagda oturan lukmanlar kömege geldi. Sepagat uýasyny-da aýratyn otaga gabap goýdular. Aýlin onuň bilen gürründeşligi ertire goýdy. Jenayatkär bolsa sol bir sözi gaýtalap durdy:

– Onuňam janynyň ýanmagyny isledim...

Aýlin bilen Sinan jenaýatkäri öňlerin salyp hassahanadan çykdylar. Adam perzent awusy bilen erk-ygtyýaryny elden giderip bilermikä? Ýogsam bolmasa, lukman görgüli şowsuzlyga uçrandygyna garamazdan, ýaşamakdan umydy üzlen çagajyga özür bermek üçin operasiýa giripdir ahbetin. Aýlin:

– Munuň öz ölmüne sebäp boljakdygy ýatsa-tursa kellesine-de gelen däldir – diýip, içki pikirini daşyna çykaranyny duýman galdy.

Hünär mukaddesligi diýen zat hiç zatça görülmändi we bir adam iş üstünde nähak öldürilipdi. Aýlin çarhypelegiň aýlanşynyň täsinligine ýene-de bir gezek geň galyp, sentýabryň sowuk şemalyna ýüzüni tutdy. Agşam düşüpdi. Şeýtan ýene-de bir bigünäniň janyna kast etjek birine musallat boljak ýaly bolup görünse-de, ol bu ýerde gandaryň öz alyna düşmeyänligini, adamyň diňe öz içki kitüwiniň ýesiri bolup bu gabahatlygy

edýänligini demir gözenekleriň aňyrsynda telim gezek aňynda aýlasa-da, aslynda ýok wyždanyny oýaryp bilmejegini bilenokdy.

Nurhan YŞKYN.

Terjime eden Has TÜRKMEN. Detektiv proza